

REGION HOVEDSTADEN

Borgernære velfærdsudfordringer + mangel på pædagoger, lærere og sygeplejersker + for få der søger uddannelserne

= svækket kvalitet og mindre tillid til offentlig service

= samfundskontrakt der risikerer at knække

21. maj 2021

BORGERNÆR VELFÆRD I REGION HOVEDSTADEN

Større behov, manglende velfærdsprofessionelle, og det bliver kun værre.

- ✓ Flere børn og mange flere ældre i de kommende år betyder, at kommunerne i Region Hovedstaden allerede nu, men også i stigende grad, kommer til *mangle ikke alene social- og sundhedsassistenter, men også dygtige pædagoger, sygeplejersker, lærere, socialrådgivere* og andre vigtige faggrupper. Der uddannes langt fra nok.
- ✓ Flere kommuner vil samtidigt med en betydelig stigning i antallet af børn og ældre opleve, at antallet af unge potentielt uddannelsessøgende falder.
- ✓ Region Hovedstaden rummer også udkant og der er en meget stor variation mellem de 29 kommuner målt på fx uddannelsesniveau, sundhed, omfanget af udsatte børn og unge.

Kraftig stigning på 57 pct. i antal ældre over 80 år – Region Hovedstaden

43.000 flere i alderen 80+ i 2030 – den største stigning i antal sammenlignet med de andre regioner.

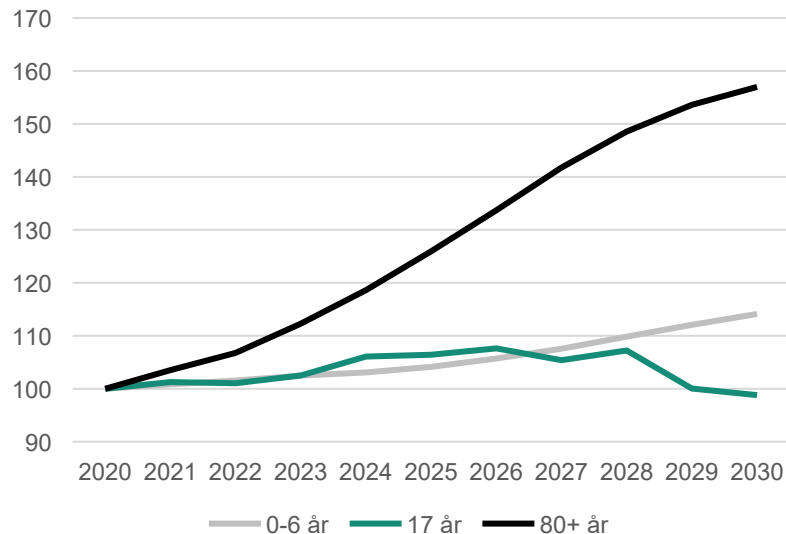
20.000 flere børn i alderen 0-6 år i Region Hovedstaden, som har den største stigning i antal børn i den alder sammenlignet med resten af landet.

Færre 17-årige i Region Hovedstaden – men mindre fald end i de andre regioner. Flere 17-årige vil bo i og omkring København. Langt færre vil bo i yderkommunerne i regionen i 2030.

32 pct. af Danmarks befolkning er bosat i Region Hovedstaden – en andel, der forventes at være stabil frem mod 2045.

Region Hovedstaden og Region Midtjylland er de regioner, der har størst fremgang i den samlede befolkningsudvikling frem mod 2045.

Flere børn og mange flere ældre betyder større efterspørgsel efter lærere, pædagoger og sygeplejersker

Kilde: Befolkningsfremskrivning 2020, Danmarks Statistik

Stigende antal ældre i alle kommuner i Region Hovedstaden - men forskellig stigningstakt

Samlet for Region Hovedstaden:
57 pct. flere +80-årige i 2030

Store forskelle i stigningstakten:

- Lavest i Rødovre, 24 pct. flere ældre i 2030
- Højest i Ishøj, 129 pct. flere ældre i 2030

Kommuner med størst stigning:

- Ishøj, 129 pct. ↑
- Vallensbæk, 119 pct. ↑
- Egedal, 99 pct. ↑
- Halsnæs, 98 pct. ↑
- Gribskov, 96 pct. ↑

Kommuner med laveste stigning:

- Rødovre, 24 pct. ↑
- Brøndby, 27 pct. ↑
- Lyngby-Taarbæk, 28 pct. ↑
- Glostrup, 32 pct. ↑
- Gladsaxe, 32 pct. ↑

**Stort behov for flere
sygeplejersker**

Kilde: Befolkningsfremskrivning 2020, Danmarks Statistik

Børnetal stigende i alle kommuner i Region Hovedstaden - men i forskelligt tempo

Samlet for Region Hovedstaden:
14 pct. flere 0-6 årige i 2030

Store forskelle i stigningstakten

- Lavest i Gentofte, 3 pct. flere børn i 2030
- Højest i Allerød, 26 pct. flere børn i 2030

Kommuner med størst stigning:

- Allerød, 26 pct. ↑
- Vallensbæk, 21 pct. ↑
- København, 20 pct. ↑
- Rødovre, 19 pct. ↑
- Egedal, 19 pct. ↑

Kommuner med laveste stigning:

- Gentofte, 3 pct. ↑
- Frederiksberg, 3 pct. ↑
- Hørsholm, 5 pct. ↑
- Lyngby-Taarbæk, 7 pct. ↑
- Gribskov, 7 pct. ↑

**Stort behov for flere
pædagoger og lærere**

Kilde: Befolkningsfremskrivning 2020, Danmarks Statistik

Fødekæden af studerende er udfordret - særligt i yderkommunerne i Region Hovedstaden

Udviklingen i antal 17-årige er en indikator for fødekæden

- Færre unge (17 årige) vil frem mod 2030 bo i yderkommunerne, fx Frederikssund og Halsnæs
- Flere unge vil bo i og omkring København, fx Rødovre, København, Vallensbæk

Kommuner med størst fald

- Frederikssund, 23 pct. ↓
- Gribskov, 23. pct. ↓
- Halsnæs, 22 pct. ↓
- Helsingør, 22 pct. ↓
- Allerød, 19 pct. ↓

Kommuner med størst stigning

- Rødovre, 22 pct. ↑
- København, 13 pct. ↑
- Vallensbæk, 10 pct. ↑
- Frederiksberg, 9 pct. ↑
- Glostrup, 9 pct. ↑

Kilde: Befolkningsfremskrivning 2020, Danmarks Statistik

Store forskelle i uddannelsesniveau i regionens 29 kommuner

Der er en meget stor skævhed i borgernes uddannelsesniveau i de enkelte kommuner. I en række kommuner er niveauet lavt, og mange borgere har kun en grundskoleuddannelse.

- I den absolutte top ligger Gentofte (7%) sammen Rudersdal (8%), Lyngby-Taarbæk (8%) og Hørsholm (8%).
- I den anden ende af skalaen ligger flere kommuner vest for København, fx Ishøj (27%), Brøndby (26%), Albertslund (24%).

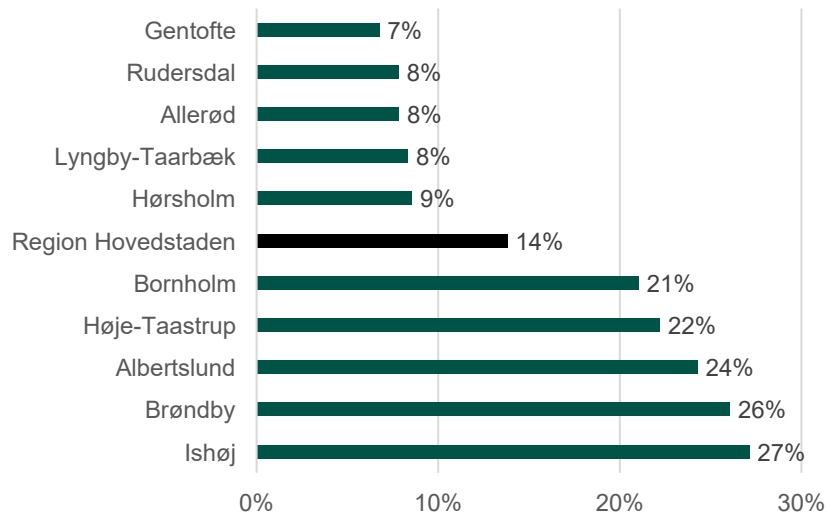
I Københavns Kommune er der også bydele med meget lavt uddannelsesniveau:

Fx på Ydre Nørrebro:

- Aldersrogade-kvarteret (ca. 10.000 indbyggere): ca. 36 %
- Aldersrogade (på regeringens ghettoliste og ca. 2.000 indbyggere): ca. 64 %

Stor spredning i uddannelsesniveauet i Region Hovedstaden

De fem kommuner i Region Hovedstaden med hhv. størst og lavest andel 30-59-årige med grundskolen som højst fuldførte uddannelse, 2019

Note: Uddannelsesniveauet opgøres d. 30. september i året. Andelen er udregnet af folketallet den 1. i fjerde kvartal samme år.

Kilde: Danmarks Statistik, trukket d. 18/03-2021

Område	Antal indbyggere
Københavns Kommune, <i>hvoraf bor 79.217 på Nørrebro</i>	632.340
Frederiksberg Kommune	104.305
Lolland Kommune	41.105
Langeland Kommune	12.491
Region Sjælland	837.359
Region Nordjylland	589.936
Region Hovedstaden	1.846.023

Indbyggertallet sat i perspektiv

- Der bor næsten lige så mange i kommunerne København og Frederiksberg tilsammen som i hele Region Sjælland.
- Der bor dobbelt så mange på Nørrebro som på Lolland.
- Der bor flere i Københavns Kommune end i Region Nordjylland.

ADGANG TIL KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT I REGION HOVEDSTADEN

ADGANG TIL KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT

- Vigtige velfærds- og uddannelsespolitiske pointer

- ✓ Manglen på sygeplejersker, lærere og pædagoger viser sig i ubesatte stillinger i Region Hovedstaden.
- ✓ 80 pct. af kommunerne melder om udfordringer med at rekruttere kvalificerede pædagoger. Antallet af uddannede pædagoger beskæftigede i dagtilbud er stagneret – imens der ses en vækst i antallet, som forlader professionen for at arbejde i andre brancher. For lærerne melder 60 pct. af kommunerne om udfordringer med rekruttering. Lav dimittendledighed vanskeliggør rekrutteringsudfordringen.
- ✓ Høj andel af ikke uddannede lærere i lærerstillinger. 45 pct. af pædagoger og medhjælpere i Hovedstadens institutioner er uddannede pædagoger. Det er den laveste andel i landet.
- ✓ KP uddanner til det regionale arbejdsmarked. 90 pct. af KP's dimittender fra lærer-, pædagog-, sygeplejerske- og socialrådgiver-uddannelserne er beskæftiget i Region Hovedstaden 3-4 år efter endt uddannelse.

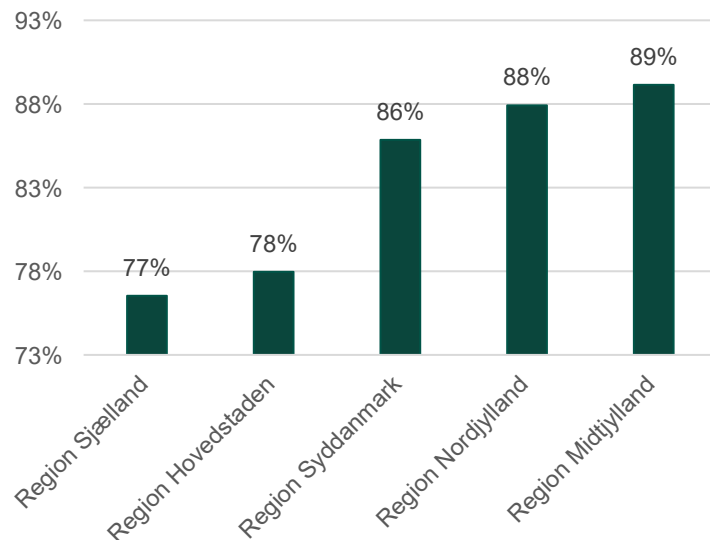
Hovedstadsregionen har udfordringer med at rekruttere kvalificerede lærere

I 2017 havde **78 pct.** af ansatte i lærerstillinger i Region H en uddannelse til lærer. I Region Nordjylland var det 88 pct.

60 pct. af regionens kommuner melder om udfordringer med at rekruttere kvalificerede lærere. Der vil i 2030 mangle 5.100 lærere i hovedstadsregionen.

For hver 1.700 ledige lærerstillinger, som blev slået op fra juni til november 2020, var der 170 stillinger (10 pct.) det ikke lykkedes at besætte med en kvalificeret kandidat.

Region Hovedstaden har en lav andel af uddannede lærere i lærerstillinger (2017)

Note: Lærerstillinger dækker i anden delanalyse over ansatte i arbejdsfunktionerne: "Undervisning på grundskoleniveau, unge og voksne", "Undervisning på grundskoleniveau (børn, 1.-10. klasse)", "Specialundervisning, unge og voksne" og "Specialundervisning på grundskoleniveau (1.-10. klasse) i brancherne: "Førskoleundervisning", "Folkeskoler o.lign." og "Specialskoler for handicappede".

Kilde: Danmarks Lærerforening analyse, baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

Hovedstadsregionen har udfordringer med at rekruttere kvalificerede pædagoger

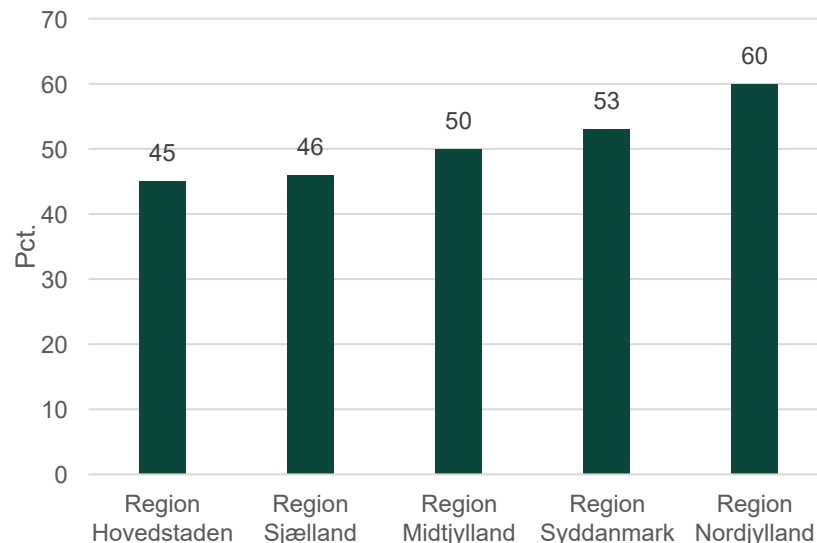
45 pct. af pædagoger og medhjælpere i regionens institutioner var i 2018 uddannede pædagoger. Det er den laveste andel blandt de fem regioner.

Der vil i 2030 mangle 3.300 pædagoger i hovedstadsregionen. Og det er uden at tage højde for den politiske beslutning om minimumsnormeringer.

80 pct. af regionens kommuner melder om udfordringer med at rekruttere kvalificerede pædagoger. Udfordringen forventes forværret over de næste 5-7 år.

Institutionerne må ofte genopslå stillinger. Københavns Kommune har i 2020 opslået ca. 1.100 ledige pædagogstillinger i kommunale dagtilbud, men knap halvdelen af stillingerne blev ikke besat. For hver 4.310 ledige pædagogstillinger, som blev slået op fra juni til november 2020 i hele regionen, var der 1.250 stillinger (29 pct.) det ikke lykkedes at besætte med en kvalificeret kandidat. Til sammenligning var den andel 18 pct. i Region Sjælland.

Region Hovedstaden har den laveste andel af pædagogisk personale med en pædagog uddannelse (2018)

Note: Pædagogisk personale henviser til ansatte i arbejdsfunktionerne: "børneomsorgsarbejde", "pædagogisk arbejde" og "specialpædagogisk arbejde" inden for brancherne: "vuggestue", "børnehave", "aldersintegrerede institutioner", "fritids- og ungdomsklubber" og "skolefritidsordninger og fritidshjem".

Kilde: UFM's datavarehus, trukket d. 12/03-2021.

Hovedstadsregionen har udfordringer med rekruttering af sygeplejersker og mangel på praktikpladser

Manglen på sygeplejersker i Region Hovedstaden viser sig tydeligt i **ubesatte stillinger** og et **stigende arbejdspress**. Der vil i 2030 mangle 1.000 sygeplejersker i hovedstadsregionen.

For hver 3 ledige stilling til sygeplejerske i hele regionen, blev de 2 besat med en kvalificeret ansøger. Det svarer til 620 stillinger, hvor der ikke blev fundet en kvalificeret ansøger mellem juni og november 2020.

Hovedstaden står for 48 pct. af de ledige stillinger, hvor der forgæves er rekrutteret på landsplan.

Flere sygeplejersker kræver investering i flere klinikpladser og alternative læringsmiljøer

Regeringen og Danske Regioners aftale om 1.000 flere sygeplejersker er udfordret af mangel på praktikpladser.

71 pct. af kommunerne i Region Hovedstaden angiver, at de ikke kan modtage ekstra studerende i praktik inden for den nuværende økonomiske ramme (KKR afdækning i efteråret 2020).

På sygeplejerskeuddannelsen har man på landsplan oprettet 140 nye studiepladser i 2020/21, heraf var kun 24 nye studiepladser placeret i Region Hovedstaden.

Der er brug for investering i flere klinikpladser og alternative læringsmiljøer, som supplement til den almindelige kliniske praktik.

UDDANNELSER UNDER PRES I REGION HOVEDSTADEN

PROFESSIONSUDDANNELSERNE ER UNDER PRES I REGION HOVEDSTADEN

- Vigtige velfærds- og uddannelsespolitiske pointer

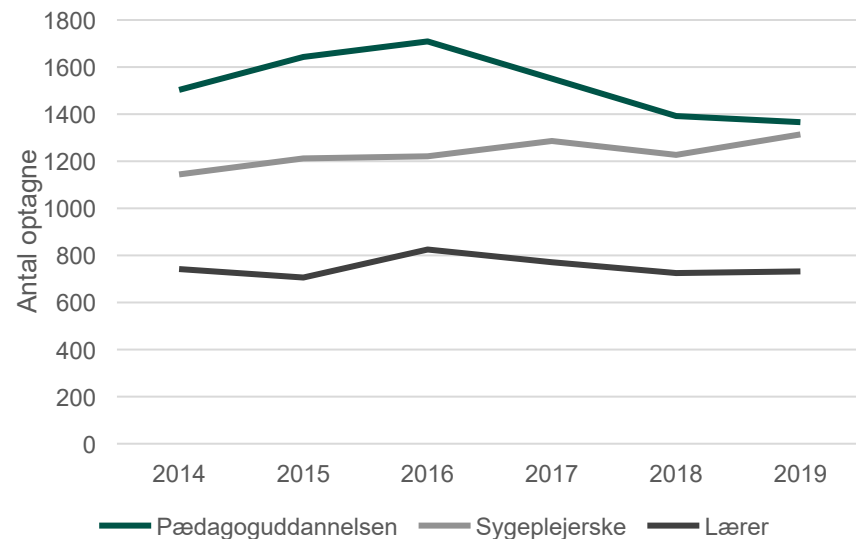
- ✓ Der uddannes langt fra nok pædagoger, lærere og sygeplejersker og andre vigtige faggrupper til at matche behovet de kommende år.
- ✓ Der er hård konkurrence om flere studerende til velfærdsuddannelserne. Universiteterne optager en stor del af stx-studerende, hvilket vi ikke ser i andre regioner. Det begrænser søgningen til Københavns Professionshøjskole. Samtidig kæmper København med en stor akademikerledighed. 45 pct. af dagpengemodtagerne i Københavns Kommune er akademikere.
- ✓ Fødekæden (målt som antal 17-årige) i Region Hovedstaden er vigende frem mod 2030. I flere yderkommuner er antallet af 17-årige faldende med mere end 20 pct. frem mod 2030.
- ✓ 1. prioritetsansøgningerne til velfærdsuddannelserne er faldende.

Vi uddanner alt for få pædagoger, lærere og sygeplejersker

- Optaget på KP's pædagog- og læreruddannelse er hhv. faldet og stagneret de seneste år. Sygeplejerskeuddannelsen har oplevet en lille stigning. Der er stor efterspørgsel efter faggrupperne, og ledigheden er meget lav.
- Region Hovedstaden er allerede i dag det sted i landet, som har den højeste andel ikke-uddannede lærere og pædagoger i skoler og dagtilbud. Samtidig er børnetallet stigende i samtlige 29 kommuner i regionen.
- Der bliver mange flere ældre de kommende år – en stigning på 57 pct. frem mod 2030. Det vil øge efterspørgslen efter sygeplejersker væsentligt.
- Forskellen mellem udbud og efterspørgsel vil kun forøges de kommende år. Velfærdskontrakten risikerer at knække.

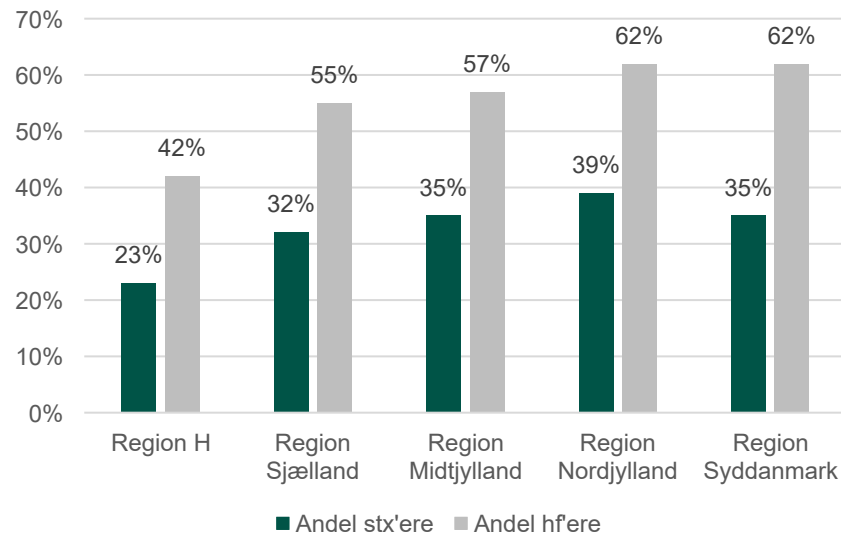
Udviklingen i optag på KP's store velfærdsuddannelser matcher ikke behovet

KP har den laveste andel ansøgere med gymnasie(stx)-baggrund

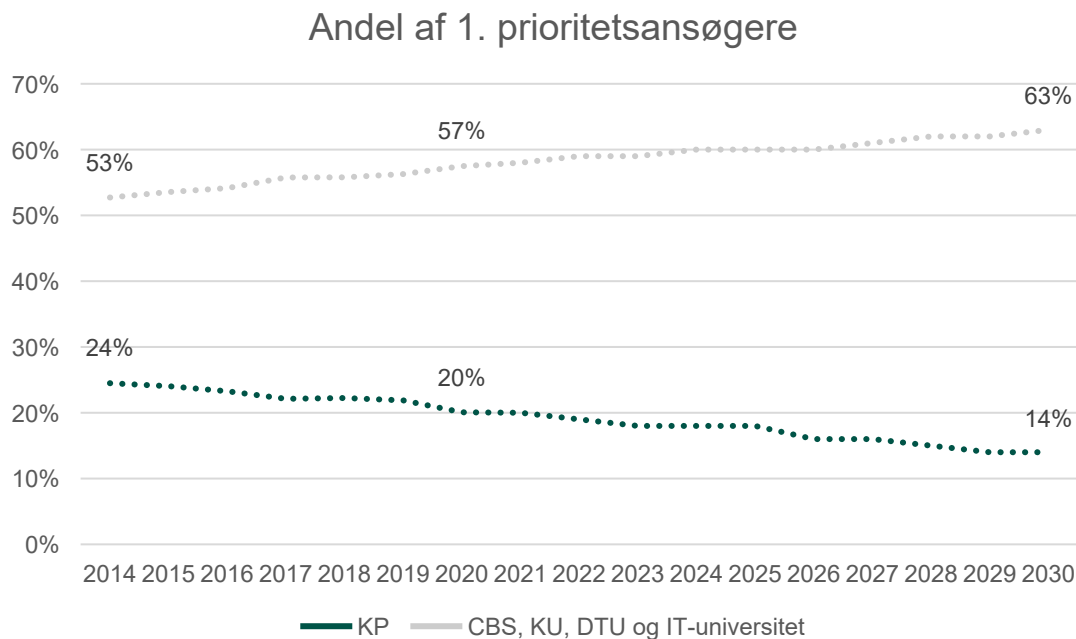
- Region Hovedstaden har den *laveste* andel ansøgere med stx-baggrund (almene gymnasium) sammenlignet med de øvrige regioner. Kun 23 pct. i Region Hovedstaden mod fx 39 pct. i Region Nordjylland.
- Tilsvarende gør sig gældende for ansøgere med hf-baggrund, hvor andelen udgør 42 pct. i Region Hovedstaden mod fx 55 pct. i Region Sjælland.

Andel af ansøgere med stx- og hf-baggrund, der søger mod professionshøjskolerne

Kilde: Danske Professionshøjskoler, 2020

KP's andel af 1. prioritetsansøgere falder

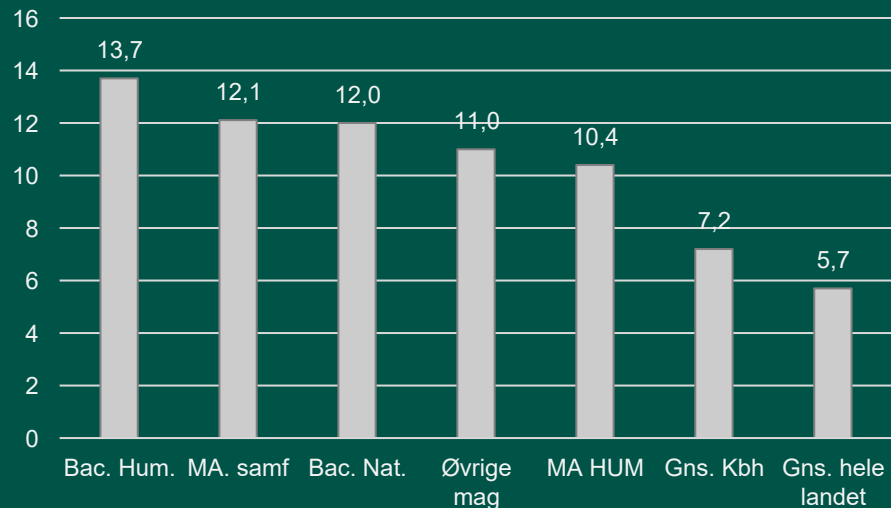
Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (KOT). KP og CBS, KU, DTU og IT-universitets andel er beregnet på grund af antal 1. prioritetsansøgere til 14 videregående uddannelsesinstitutioner i Region H. Tendenslinjen er lagt med udgangspunkt i, at den samme udvikling fortsætter frem til 2030 (alt andet lige).

Københavns Professionshøjskole taber terræn til universiteterne

- KP's andel af 1. prioritetsansøgere er faldende. I 2020 søgte godt 8.000 KP som 1. prioritet. Det er 1.000 færre end i 2014.
- CBS, KU, DTU og IT-universitet har i samme periode samlet øget antallet af 1. prioritetsansøgere.
- KP taber til universiteterne, som er fyldigt og stærkt repræsenteret i København.
- Fortsætter den samme udvikling kan KP's andel af de mest motiverede studerende (1. prioritetsansøgere) være nede på 14 pct. i 2030.

Samtidig kæmper København med en høj akademikerledighed

Fuldtidsledige (i %) akademikere i København Kommune
Grupper med størst ledighed

Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik, december 2020

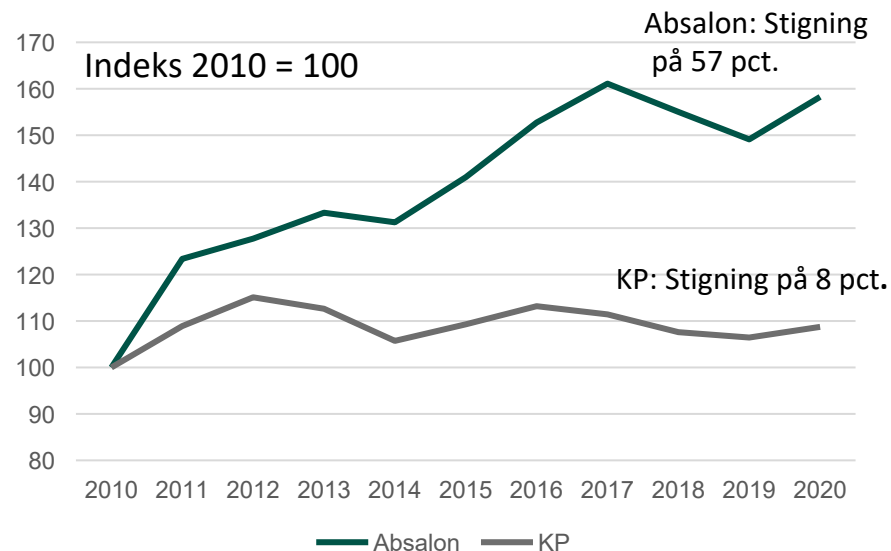
Stort potentiale går tabt – vi skal have flere ind på velfærdsuddannelserne

- Københavns Kommune har ca. 6.200 ledige akademikere. De udgør *ca. 45 pct.* af alle dagpengemodtagere i Københavns Kommune.
- Særligt humanisterne er berørt af ledighed. Ca. 24 pct. af de ledige akademikere har en kandidat eller en bachelor inden for det humanistiske område.
- Til sammenligning er der indskrevet ca. 5.700 studerende på KP's pædagoguddannelse.
- Københavns Kommune bruger betydelige ressourcer på at få ledige akademikere i job. Tydeligt behov for styrket fokus på at påvirke uddannelsesvalget.

Københavns Professionshøjskole har dårligt fat i de uddannelsessøgende pga. hård konkurrence fra universiteterne

- KP har næsten det dobbelte antal pladser i optag (ca. 5.700) end Absalon (ca. 2.800) i Region Sjælland. Men der bor også mere end dobbelt så mange i Region H (1,9 mio.) end i Region Sjælland (0,8 mio. indbyggere).
- KP har meget dårligere fat i de uddannelsessøgende end Absalon. KP taber til universiteterne, som er fyldigt og stærkt repræsenteret i København.

Udvikling i optag på Absalon og KP, 2010-2020

PROFESSIONSHØJSKOLERNE SIKRER GENERELT UDDANNELSER I OG UDEN FOR DE FIRE STORE BYER

Professionshøjskolerne sikrer uddannelser til hele landet, da hovedparten af nye udbud sker uden for de fire store byer

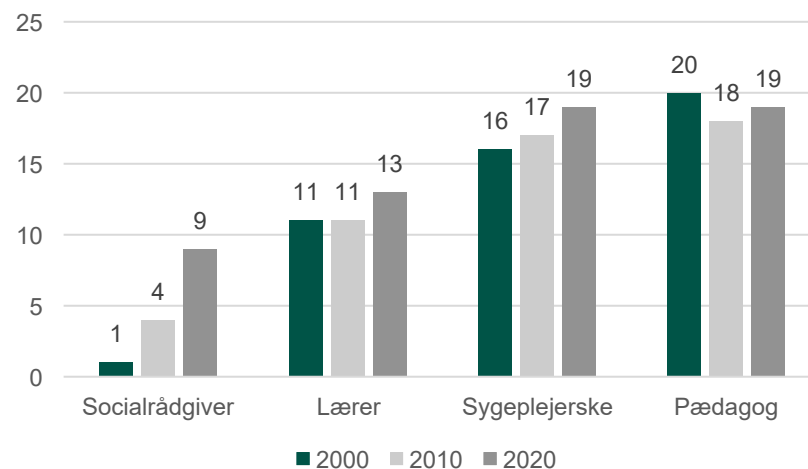
De fire store velfærdsuddannelser dækker bredt i Danmark, og der er de sidste 20 år kommet flere udbud af dem uden for de store byer (Storkøbenhavn, Aarhus, Aalborg og Odense).

De sidste fem år har professionshøjskolerne samlet set oprettet flere nye uddannelsesudbud uden for de fire store byer, end i de store byer.

Til sammenligning er 80 pct. af universiteternes nye udbud/uddannelser oprettet i de fire store byer.

De fire store velfærdsuddannelser er *ikke* centraliseret i de fire store byer de sidste 20 år

Antal udbud uden for de fire store byer

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

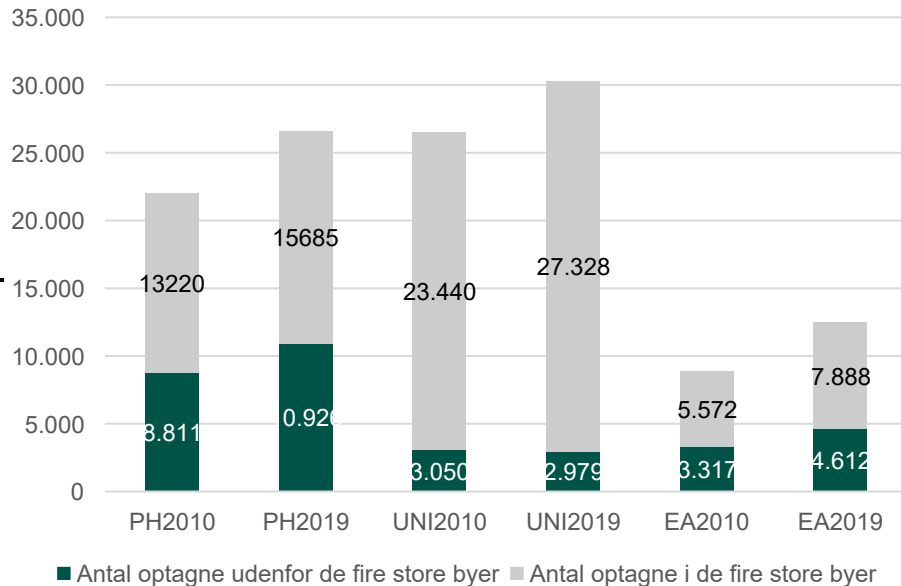
Professionshøjskolerne oplever stigning i optagne i og uden for de store byer – men tendensen er, at flest unge vil studere i de store byer

På landsplan er har professionshøjskolerne oplevet en stigning i antal optagne både i og uden for de fire store byer. Den modsatte udvikling har været gældende på universiteterne, hvor stigningen i optagne er sket i byerne, hvor også langt størstedelen af universitetsuddannelserne er placeret.

Udbuddene i de fire store byer har flere ansøgere i forhold til optagne end i resten af landet, og andelen af ledige studiepladser er højere uden for, end i de fire store byer (DEA, 2021).

En større udflytning af studerende fra København til andre steder i hovedstadsregionen efter Socialdemokratiets valgløfte om 60/40 fordeling mellem de store byer og resten vil således ramme særligt læreruddannelsen hårdt. Ca. 300 færre vil årligt skulle optages i Kbh (33 pct). Dette i en situation, hvor otte i 2020 søgte KP's udbud i Helsingør.

Professionshøjskolerne optager flere studerende både i og uden for de store byer

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

Konklusionen er:

- KP uddanner i forvejen alt for få til velfærd – det har betydning for den kvalitet, som kommuner og regionen kan tilbyde borgerne
- Ingen region har så stort behov for flere pædagoger, lærere og sygeplejersker som hovedstadsregionen
- Udflytning af flere uddannelser og pladser vil få konsekvenser og alt andet lige forværre billedet – særligt læreruddannelsen bliver hårdt ramt
- KP's andel af de uddannelsessøgende er i forvejen faldende og klart den mindste af alle professionshøjskoler

Der er brug for at afværge forringelser i hovedstadsregionen, og det kræver sammenhold om følgende forbedringer fordelt på fire løsningszoner:

1) Optag – det almene gymnasium skal sende flere mod velfærdsuddannelserne

2) Uddannelserne løftes – i praktik, i kvalitet og det skal finansieres.

3) Bedre karriere- og udviklingsmuligheder for særligt lærere og pædagoger

4) Etablering af en anden kommunikativ ramme om dagtilbud, sundhed og skole

- se næste slides for uddybning

Hvad skal der gøres? De mellemstore tandhjul...

- **STX skal levere flere til professionsuddannelserne.** STX skal ikke bare de jure men også de facto være studieforberevende, ikke universitetsforberedende. Lav forsøg med velfærdsrettet stx på en række almene gymnasier.
- Kommunerne skal levere **flere praktikpladser** til sygeplejerskeuddannelsen, opprioritere praktikvejledning og uddanne praktikvejledere. |
- Frem for alt skal **kommunerne i hovedstadsregionen samarbejde mere** – om fælles indsatser og om at lægge mere pres på staten.
- **Efter- og videreuddannelse og omskoling** i forhold til de kort- og mellemsigtede rekrutteringsbehov. Meritpædagog, meritlærer etc.

Hvad skal der gøres? De mellemstore tandhjul...

- Velfærdsuddannelserne er komparativt nødt til at være **mere attraktive** i forhold til universiteterne. Flere timer, mere feedback, vejledning etc. Det kræver betydelig statslig merfinansiering.
- KP skal **udvikle** sine uddannelser i København og **udbygge** sine udbud i regionen i øvrigt. KP **tilfører af egne midler de kommende fem år 150 mio. kr. mere til bedre og mere undervisning mv.** på Pædagog-, Lærer- og Socialrådgiveruddannelsen.
- Professionerne skal ikke alene have anstændige arbejdsvilkår, men **karriere- og specialiseringsveje** der ikke fører ud af professionen, men sikrer udvikling i den. I dag er afgangene af særligt pædagoger og lærere for stor. Mange af de dygtigste unge akademiserer sig ud af dagtilbud og skole.
- Professionernes **status og betydning** skal kommunikeres offensivt og tydeligt. I dag præger defensive historier billedet. Det tager de unge tegn af.

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE